

Hållbar utveckling 2023

I korthet

- Lätt eldningsolja står för merparten av de på Åland sålda oljeprodukterna, minskningen på 2010-talet kan troligen förklaras med att många egnahemshus gått över till alternativa uppvärmningsmetoder.
- De konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser som beräknats av Finlands miljöcentral (Syke) uppgick vid senaste beräkning 2015 till ungefär 9,7 ton koldioxidekvivalenter per invånare.
- Islossningen på Slemmern i Mariehamn, inträffade år 2023 den 23 mars, vilket brukar anses vara tidpunkten för vårens ankomst.
- På Åland finns 121 fridlysta arter, av dessa var 61 växtarter (t.ex. guckusko), 25 fågelarter (t.ex. havsörn) samt 15 fjärilsarter (t.ex. apollofjäril).
- Åldersfördelningen för Ålands befolkning, illustrerad i en så kallad befolkningspyramid, visar tydligt de stora åldersgrupperna i åldern 50–59 år, samt de små åldersgrupperna i åldern yngre än 30 år. Utan en positiv nettoinflyttning skulle resultatet på sikt vara att Ålands befolkning minskade.
- Prognosen för Ålands befolkning från år 2022 fram till år 2040 tyder på att befolkningen i åldern 0–79 år ökar måttligt (mellan 5,6 procent och 11,3 procent), medan gruppen med befolkning äldre än 80 år ökar kraftigare (med mer än 77 procent). År 2040 beräknas ålänningarna vara 34 417.
- Enligt ÅSUBs sysselsättningsstatistik år 2021 var den ekonomiska försörjningskvoten (antal icke-sysselsatta personer per 100 sysselsatta) 114,9. År 2020 fanns det 120,1 icke-sysselsatta personer per 100 sysselsatta. Även om den ekonomiska försörjningskvoten förbättrades år 2021, är kvoten fortfarande mycket högre än innan coronapandemin (år 2019) då kvoten var ca 105,5.
- År 2020 var den offentliga skuldens andel av Ålands BNP ca 4,3 procent.
- De största inkomstskillnaderna finns normalt i Mariehamn där Gini-koefficienten (mått på inkomstspridning) år 2021 var 33,0. På landsbygden var Gini-koefficienten 26,5 och i skärgården 30,9. Ju högre värde desto större inkomstskillnader.
- År 2021 var det beräknade Gender Inequality Index (GII) för Åland ca 0,054, det vill säga ungefär ett 5,4 procentigt tapp i jämställdhetsprestation. I en internationell jämförelse placerade sig Åland på trettonde plats år 2021.

Allmänt om hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett begrepp som introducerades av Lester Brown i samband med FN-rapporten "*Vår gemensamma framtid*" där han definierar hållbar utveckling som "... tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov"¹.

Världens ledare antog vid ett FN-möte hösten 2015 Agenda 2030 och 17 mål för hållbar utveckling (även kallade SDG, *sustainable development goals*). De globala målen är den mest ambitiösa planen för hållbar utveckling som världens länder någonsin enats om med högt uppsatt vision till år 2030: att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

Källa: FN:s utvecklingsprogram (UNDP), <http://www.globalamalen.se>

De globala hållbarhetsmålen tog vid efter millenniemålen (Agenda 21) och omfattar förutom tidigare mål om att bland annat bekämpa fattigdom och hunger, att ge alla barn möjlighet till grundskola och tillgång till hälsovård nu även mål inom områden som anständiga arbetsvillkor och ekonomiska tillväxt, minskad ojämlikhet inom och mellan länder, miljö och klimat samt mål om fred och inkluderande samhällen. För varje övergripande mål finns specifika delmål och utvecklingen ska följas med hjälp av indikatorer.

Hållbar utveckling utgår ifrån en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Hållbar utveckling handlar om att värna om givna resurser, att befolkningen inte lever över sina tillgångar.

¹ Källa: Brundtlandrapporten 1987

Begreppet hållbar utveckling innehåller tre delar. För att nå en hållbar utveckling behövs en balans mellan de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna.

- **Ekologisk hållbarhet** handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och att minska påverkan på naturen och människans hälsa till vad de klarar av.
- **Social hållbarhet** handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov tryggas.
- **Ekonomisk hållbarhet** handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

Syftet med ÅSUB:s temaområde Hållbar Utveckling är att illustrera Ålands position idag, och där det är möjligt, tidsserier med historisk utveckling. I dagsläget är variationen stor mellan olika områden hur mycket statistik som finns tillgänglig.

I denna publikation hittar Ni ett urval tidsserier och diagram som illustrerar Ålands situation idag samt utvecklingen de senaste åren. På vår webbsida (<https://www.asub.ax/sv/temaomraden/hallbar-utveckling>) finns samtliga nyckeltal med förklarande text, diagram samt underlagsdata i Excel-format under *Temaområden – Hållbar utveckling*. Samtliga nyckeltal uppdateras löpande när ny information finns till hands.

FN-indikatorer för hållbar utveckling

Utöver de nyckeltal med text, diagram samt underlagsdata för hållbar utveckling vi publicerar på vår webbsida, samt redovisar i detta meddelande, publicerar vi även de FN-indikatorer för de 17 globala målen för hållbar utveckling där vi i dagsläget har möjlighet att ta fram åländska data. Agenda 2030 omfattar 17 globala mål för hållbar utveckling och 169 delmål. Verkställandet av målen i Agenda 2030 följs upp med ett flertal indikatorer för hållbar utveckling. Samtliga medlemsländer har förbundit sig att presentera nationella uppgifter utgående från dessa globala FN-indikatorer.

Indikatorerna för hållbarhetsmålen ska vara väldefinierade tidsserier som visar vart utvecklingen är på väg inom varje mål. Till den del indikatorerna baseras på vedertagna metoder och har sin grund i statistik är ÅSUB:s målsättning att samla in information som rör Åland i de globala målen och publicera indikatorer och nyckeltal.

FN-indikatorerna redovisas dels i tabellformat dels i diagramformat. Där det finns tillgängliga data redovisas en tidsserie från år 1990 och framåt. FN-indikatorerna finns publicerade på adressen:

<https://www.asub.ax/sv/temaomraden/hallbar-utveckling/fn-indikatorer-hallbar-utveckling>

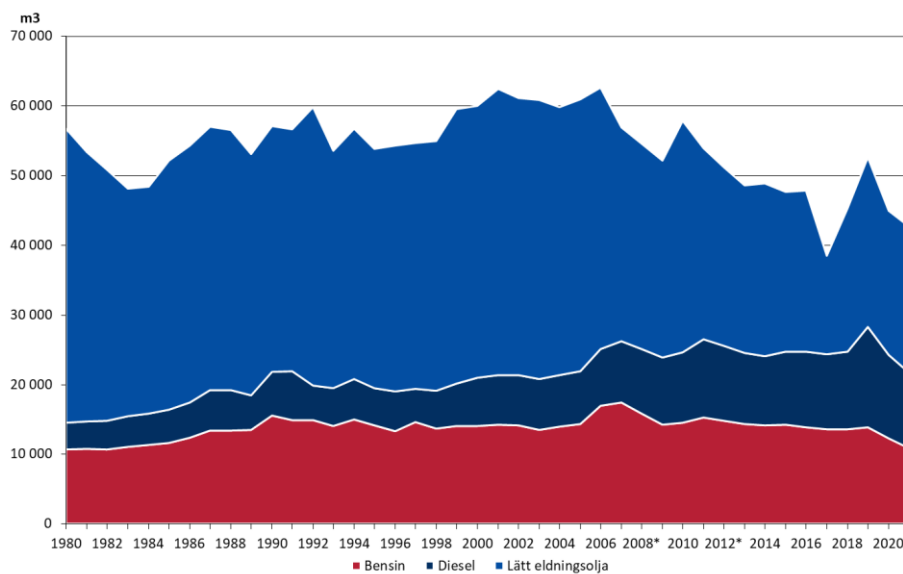
Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet eftersträvar att minska befolkningens påverkan på klimatet, exempelvis genom ökad användning av förnyelsebara energikällor samt minska spridningen av skadliga ämnen i naturen genom jordbruk. Befolkningens påverkan på klimatet kan exempelvis skönjas i förändringar i det globala klimatsystemet.

Försäljningen av några vanliga oljeprodukter på Åland

Nedan visas utvecklingen av försäljningen av de vanligaste oljeprodukterna på Åland. Mängden bensin har hållits relativt konstant de senaste 30 åren. Mängden diesel har nästan tredubblats sedan mitten av 1980-talet, medan mängden lätt eldningsolja (s.k. villaolja) på senare år minskat. Lätt eldningsolja står för över hälften av de på Åland sålda oljeprodukterna, minskningen på 2010-talet kan troligen förklaras med att många egna hemshus gått över till alternativa uppvärmningsmetoder.

Figur 1. Försäljningen av några vanliga oljeprodukter på Åland 1980–2021

Källa: ÅSUB, Statistikcentralen, Oljebranschens centralförbund

Uppgifterna för 2008 samt 2012 är på grund av problem med grundmaterialet ett medeltal av uppgifterna för åren innan samt efter.

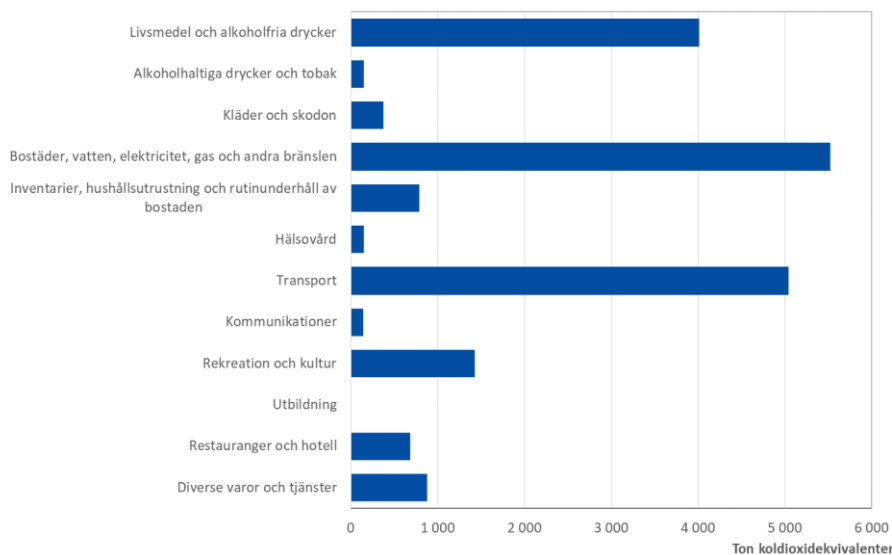
Den privata konsumtionens utsläpp av koldioxid

Hushållens indirekta utsläpp av koldioxidekvivalenter år 2016 presenteras fördelat på varugrupper i **figur 2**. Varugrupperna med de största utsläppen är: (1) *bostäder, vatten, elektricitet, gas och andra bränslen* med ca 5,5 ton per hushåll, (2) *transport* med ca 5,0 ton per hushåll samt (3) *livsmedel och alkoholfria drycker* med ca 4,0 ton per hushåll.

ÅSUBs beräkningar visar att den privata konsumtionens indirekta bidrag till växthusgaser hamnade i storleksklassen 8,8 ton koldioxidekvivalenter växthusgaser per invånare år 2015. Även Finlands miljöcentral (Syke) har beräknat de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser. Siffrorna inkluderar både direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser som genereras inom Åland, och vid produktion av importerade varor utanför Åland på andra håll i Finland och utomlands. Enligt Sykes

beräkningar uppgick hushållens konsumtion till ungefär 9,7 ton koldioxidekvivalenter per invånare år 2015. Beräkningarna utfördes år 2022².

Figur 2. Hushållens genomsnittliga utsläpp av koldioxidekvivalenter år 2016, kg/hushåll

Källa: ÅSUB, Statistikcentralen

Statistikcentralens konsumtionsstudie 2016 har av ett forskarkonsortium kompletterats med utsläppsintensitetskoefficienter för varje produkt i studien. ÅSUB har aggregerat och anpassat dessa till SAM-tabellens produktkategorier och till 2015-års priser. Primärsektorns produkter har aggregerats till en produkt. De flesta produkter som de åländska hushållen använder hamnar under kategorin industriprodukter, inklusive bränslen, vilket gör att SAM-tabellens (socialräkenskapsmatris) kategorier blir väldigt grova. Därför har vi även uppställt utsläpps- och råvarukoefficienterna per konsumerad euro för de huvudkategorier som används för Ålands konsumentprisindex (dessa koefficienter har räknats för år 2016), det vill säga de varugrupper i diagrammet ovan.

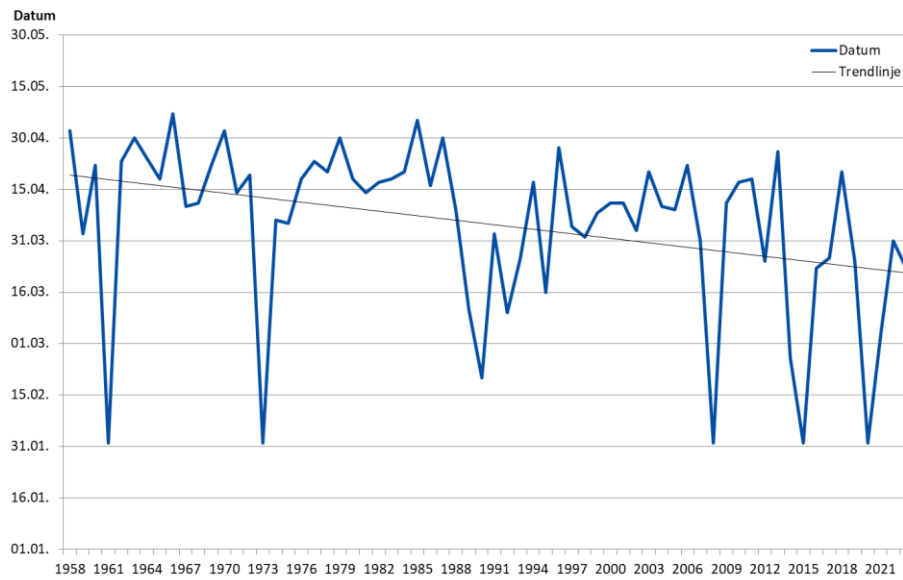
Slemmerns islossning

Vårens ankomst till Mariehamn, det vill säga islossningen på Slemmern i Mariehamn, illustreras i **figur 3**. År 2023 inträffade islossningen den 23 mars kl. 08:00. År 2022 ordnades ingen islossningstävling på grund av det osäkra isläget. Enligt ÅSUBs egna observationer skedde islossningen år 2022 den 31 mars. År 2021 skedde islossningen kl. 10:08 den 4 mars. Av diagrammet kan även utläsas att trendlinjen indikerar på en allt tidigare ankomst för våren.

Lions Club på Åland har sedan 1958 ordnat tippning vad gäller islossningen på Slemmern. Åren 1961, 1973, 2008, 2015, 2018, 2020 samt 2022 ordnades ingen tävling på grund av brist på is, i tidsserierna har datum för dessa år satts till 1 februari för att erhålla en obruten tidsserie. Inte heller 1990 ordnades någon tävling av Lions. Det året inträffade islossningen dock den 20 februari.

² <https://kulutus.hiilineutraalisuomi.fi/>

Figur 3. Slemmernas islossning 1958–2023

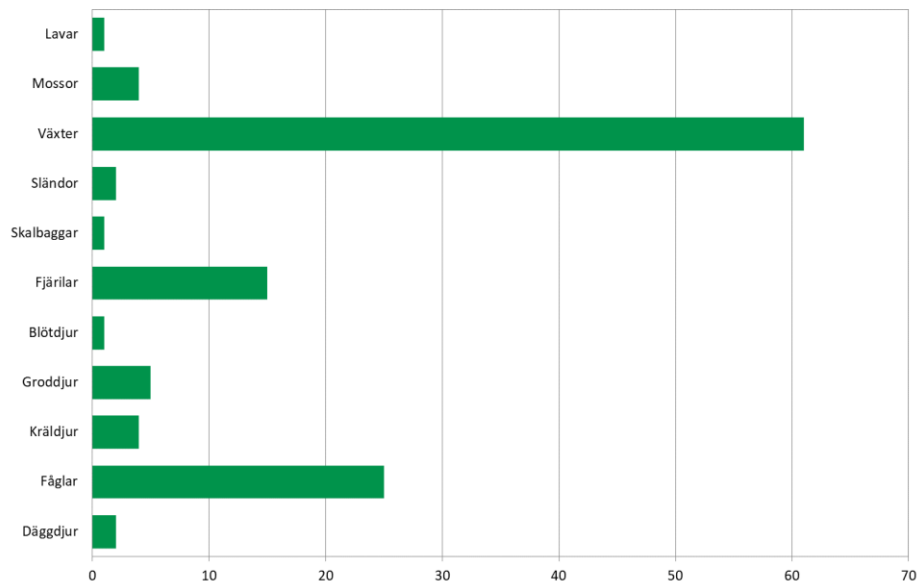

Källa: ÅSUB, Lions Club på Åland

Fridlysta arter

På Åland finns 121 fridlysta arter. Fördelningen av dessa visas i **figur 4**. De största grupper av arter av dessa var 61 växtarter (t.ex. guckusko), 25 fågelarter (t.ex. havsörn) samt 15 fjärilsarter (t.ex. apollofjäril). De skyddade arterna på Åland är fridlysta i enlighet med landskapsförordningen om naturvård 12.11.1998/113.

Figur 4. Antal fridlysta arter på Åland enligt LF om naturvård 12.11.1998/113

Källa: ÅSUB, Ålands Landskapsregering

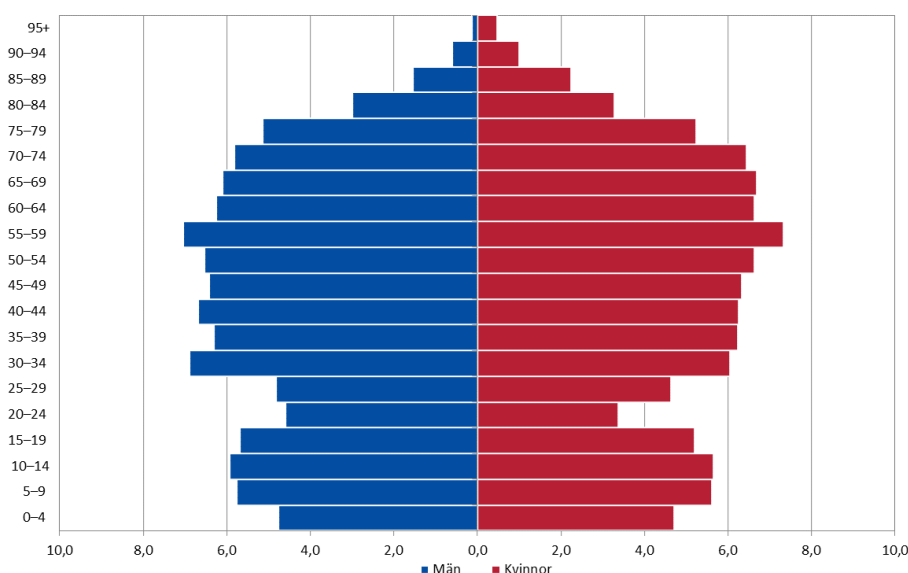
Social hållbarhet

Social hållbarhet innebär att befolkningen har jämlika möjligheter att må bra och uppnå en bastrygghet med möjlighet att delta i beslutsfattande. Grundtanken är säkrade förutsättningar för välmående som överförs mellan generationer. Med en god social hållbarhet ges förutsättningar för god utbildning, tillgång till arbete, fungerande social- och hälsovårdstjänster och så vidare.

Befolkningspyramid

Åldersfördelningen för Ålands befolkning, en så kallad befolkningspyramid, illustreras i **figur 5**. Diagrammet illustrerar tydligt de stora åldersgrupperna i åldern 50–59 år, samt de små åldersgrupperna i åldern yngre än 30 år. Utan en positiv nettoinflyttning skulle resultatet på sikt vara att Ålands befolkning minskade.

Figur 5. Befolkning efter kön och ålder 31.12.2022, %

Källa: ÅSUB, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

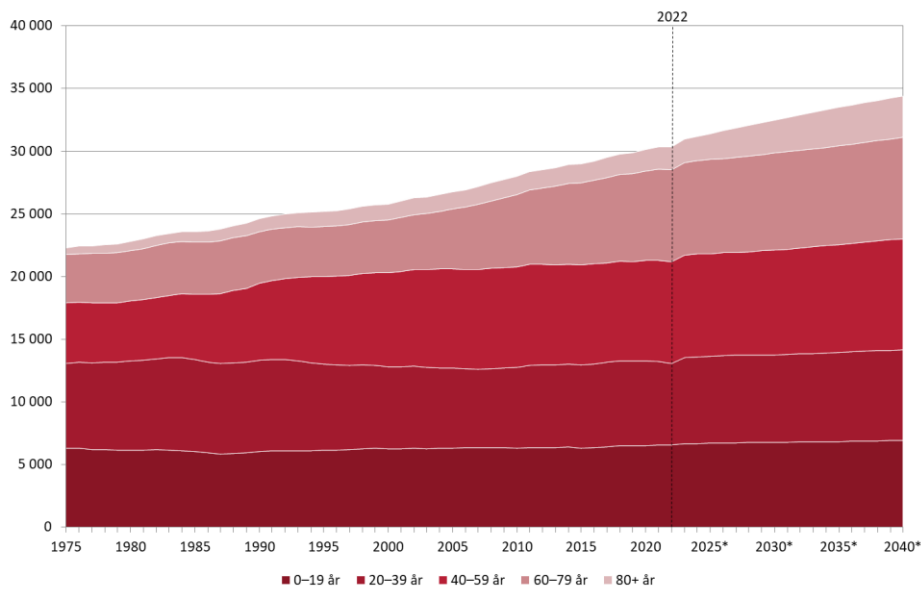
En befolkningspyramid har egentligen bara formen av en pyramid i ett utvecklingsland, där nativiteten är hög och medellivslängden låg. I ett industriland har pyramiden snarare formen av en kon, då mängden befolkning i arbetsför ålder samt pensionärer ökar.

Befolkningsprognos

Befolkningstillväxten på Åland åren 1975–2022, samt prognosen för åren 2023–2040 visas i **figur 6**. Befolkningsökningen i antal personer har sedan år 1975 varit störst i gruppen 60–79-åringar (3 520 personer), men den procentuellt största ökningen har skett i gruppen 80+-åringar (med mer än 236 procent). Gruppen 20–39-åringar har de facto minskat något (265 personer). I denna ålder studerar många utanför Åland.

ÅSUBs befolkningsprognos (2019) tyder på att befolkningen i åldern 0–79 år ökar måttligt (mellan 5,6 procent och 11,3 procent) från år 2022 fram till år 2040, medan gruppen med befolkning äldre än 80 år ökar kraftigare (med mer än 77 procent).

Statistikcentralens något nyare befolkningsprognos (år 2021) fram till år 2040 tyder även den på att fram för allt gruppen med befolkning äldre än 80 år ökar kraftigt (med ca 91 procent). De andra åldersgrupperna förväntas öka mer måttligt (mellan 3,0 procent och 7,1 procent).

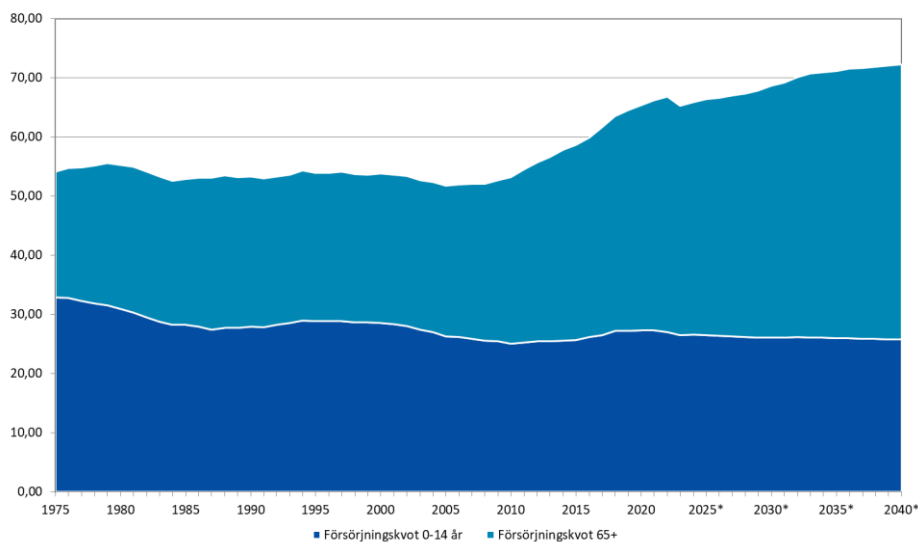
Figur 6. Befolkningstillväxten efter åldersgrupp år 1975–2040 (ÅSUB prognos 2023–2040)

Källa: ÅSUB, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Uppgifterna för åren 2023–2040 är hämtade från Ålands statistik- och utredningsbyrås egen befolkningsprognos år 2019 (basscenario). Befolkningsuppgifterna är hämtade från ÅSUBs samhällsekonomiska modell där befolkningen ingår som en del av modellen, dessutom används uppgifter angående utvecklingen av nativitet och mortalitet.

Demografisk försörjningskvot

Den demografiska försörjningskvoten, ett mått där man beräknar antalet personer i åldern 0–14 år samt 65 år och äldre per antal personer i åldern 15–64 år (arbetsför befolkning), illustreras i **figur 7**.

Figur 7. Demografisk försörjningskvot år 1975–2040* (ÅSUBs befolkningsprognos år 2019)

Källa: ÅSUB, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Den demografiska försörjningskvoten på Åland var år 2022 cirka 66,8, och den har visat en stadig ökning de senaste tio åren (56,6 procent år 2013). Den demografiska försörjningskvoten på Åland förväntas fortsätta öka kraftigt fram till år 2040, då

befolkningsprognosen tyder på en försörjningskvot på nästan 72,3. Ökningen förväntas framförallt för personer i åldern 65 år och äldre.

Uppgifterna för åren 2023–2040 är hämtade från Ålands statistik- och utredningsbyrås egen befolkningsprognos år 2019 (basscenario). I Statistikcentralens något nyare befolkningsprognos för Åland (från år 2021), kan man utläsa att försörjningskvoten förväntas vara ca 74,3 på Åland år 2040.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet avser ett samhälle där ekonomin fungerar, med god inkomst, hög välfärd och låg skuldsättning. Utmaningen är att skapa förutsättningar för näringslivet att utvecklas och frodas, ge samhället möjlighet att upprätthålla en god standard på välfärden och möjliggöra den offentliga sektorn att erbjuda livsnödvändiga tjänster och trygghet.

Offentlig skuld

Den offentliga skulden på Åland i relation till Ålands BNP illustreras i **figur 8**. Ålands landskapsregerings skuldbörda (skuldförbindelselån) håller sig under en procent av Ålands BNP. Vad gäller kommunernas skuldbörda inleddes i samband med konjunkturedgången i början av 90-talet en avbetalning av skulder, men mellan åren 2002 och 2004 ökade skuldernas procentuella andel av Ålands BNP igen. Där efter har andelen sakta börjat sjunka igen. År 2020 var den offentliga skuldens andel av Ålands BNP ca 4,3 procent. Kommunernas andel var 4,3 procent och Ålands landskapsregerings andel ca 0,0 procent.

Figur 8. Den offentliga skulden i relation till Ålands BNP 1989–2020

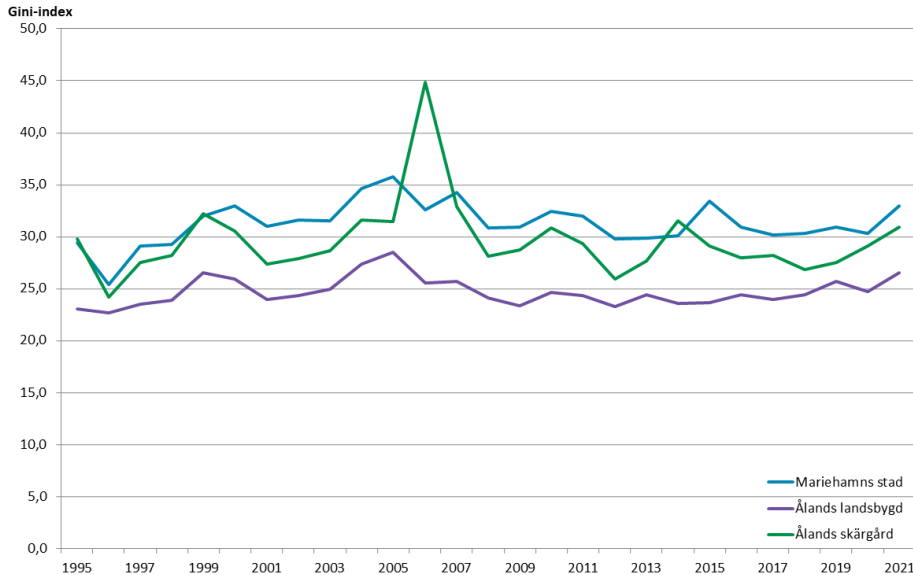
Källa: ÅSUB, Ålands Landskapsregering, kommunerna på Åland

Uppgifterna är hämtade från boksluten för Ålands landskapsregering (skuldförbindelser) samt de åländska kommunerna (lånestock). Förutom de hämtade uppgifterna för skuldförbindelser och lånestock så finns det andra former av främmande kapital i den offentliga sektorns årsredovisningar (exempelvis erhållna förskott, leverantörsskulder, resultatregleringar samt övriga skulder). Dessa är inte medräknade i detta nyckeltal. År 2020 var andelen främmande kapital inom Ålands landskapsregering samt de åländska kommunerna ungefär 11,9 procent av Ålands BNP.

Inkomstskillnader (Gini-koefficient)

Inkomstskillnaderna i regionerna Mariehamn, landsbygden samt skärgården illustreras med hjälp av nyckeltalet Gini-koefficienten i **figur 9**. De största inkomstskillnaderna finns normalt i Mariehamn där Gini-koefficienten år 2021 var 33,0. På landsbygden var Gini-koefficienten 26,5 och i skärgården 30,9. Ju högre värde desto större inkomstskillnader. Gini-koefficienten för hela Åland var cirka 29,4 år 2021 (cirka 29,1 i Finland). År 2021 steg inkomstskillnaderna med 2,7 procentenheter i Mariehamn, och med 1,8 procentenheter på landsbygden samt i skärgården.

Figur 9. Inkomstskillnader (Gini-koefficient) år 1995–2021 efter ekonomisk region

Källa: ÅSUB, Statistikcentralen

Gini-koefficienten är det vanligaste nyckeltalet som beskriver inkomstskillnader. Ju högre värde Gini-koefficienten får desto ojämna är inkomsterna fördelade. Gini-koefficientens högsta möjliga värde är ett. Då får inkomsttagaren med de största inkomsterna alla inkomster. Gini-koefficientens lägsta möjliga värde är 0, vilket innebär att inkomsterna för alla inkomsttagare är lika stora.

I inkomstfördelningsstatistiken anges Gini-koefficienterna som procenttal (multipliserat med 100). Gini-koefficienten beskriver relativa inkomstskillnader. Det sker inga ändringar i Gini-koefficienten om inkomsterna för alla inkomsttagare ändras lika mycket procentuellt. Diagrammet ovan beskriver inkomstskillnaderna (Gini-koefficienten) för disponibla penninginkomster.

Gender Inequality Index (GII)

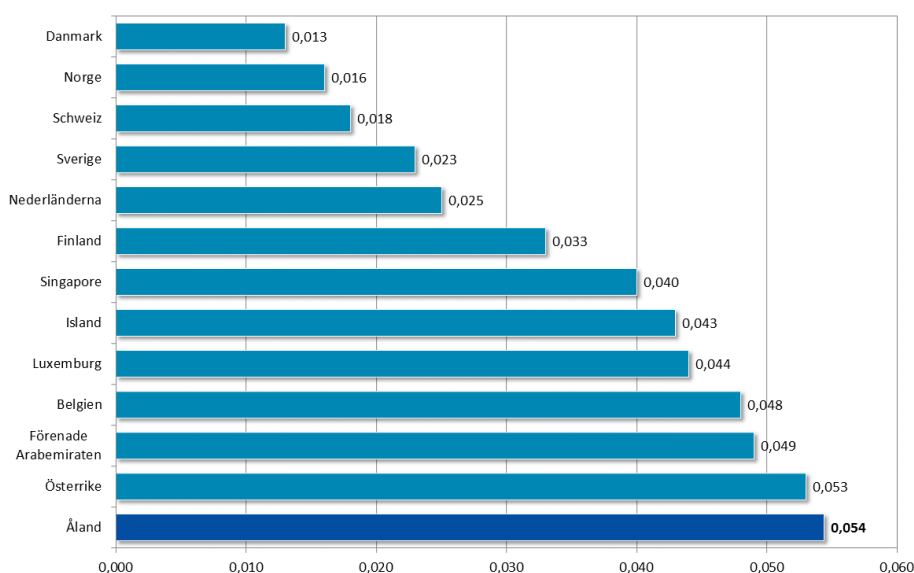
UNDP – FN:s utvecklingsorgan - mäter varje år mänsklig utveckling i världens länder, med hänsyn till hälsa, utbildning och inkomst - HDI - Human Development Index. År 2010 infördes ett nytt index: GI, Gender Inequality Index, som även tar hänsyn till jämställdhet. Det är alltså väldigt grundläggande parametrar som bygger på välfärd och politik. Indexet skall utläsas på så sätt att desto lägre värde desto mer jämställt är regionen, ett index på 0,000 är helt jämställt och ett index på 1,000 är så icke-jämställt som möjligt. Ett index på exempelvis 0,075 innebär ett 7,5 procentigt tapp i prestation över de tre dimensionerna hälsa, egenmakt och arbetsmarknad.

En jämförelse av Åland med ett urval länder på basen av nyckeltalet Gender Inequality Index (GII) visas i **figur 10**. Åland placerar sig normalt väldigt högt i en internationell jämförelse av nyckeltalet Gender Inequality Index (GII), mycket beroende på låg

mödradödligheten, låg fruktsamhet i åldern 15–19 år, hög utbildningsnivå samt det relativt höga arbetsmarknadsdeltagandet bland kvinnor. Däremot försämras nyckeltalet normalt på grund av kvinnornas låga andel av lagtingsledamöterna. År 2021 var det beräknade Gender Inequality Index (GII) för Åland cirka 0,054, det vill säga ungefär ett 5,4 procentigt tapp i jämställdhetsprestation. Ett genomsnitt för åren 2002–2021 ger Åland ett GII nyckeltal med värdet 0,045 enligt ÅSUBs beräkningar.

I detta nyckeltal jämförs Åland med ett urval länder på basen av nyckeltalet Gender Inequality Index (GII) år 2021. I den internationella jämförelsen tappade Åland mark år 2021 och placerade sig på trettonde plats (med ett GII på ca 0,054). Försämringen beror till största delen på ett något högre fruktsamhetstal för kvinnor i åldern 15–19 år, som på grund av populationens litenhet påverkas markant av enstaka händelser. Den internationella jämförelsen toppades av Danmark (0,013), följt av Norge (0,016) samt Schweiz (0,018).

Figur 10. Gender Inequality Index (GII) år 2021

Källa: ÅSUB, UNDP

Mödradödlighet

Bland mödradödlighet räknas kvinnans död under graviditet eller inom 42 dygn efter graviditetens slut oberoende av graviditetens längd eller läge. Med räknas alla gravida kvinnor, som dött till följd av orsaker som är förenade med eller som har förvärrats av graviditet, dock inte genom olyckshändelse eller genom en våldsam död.

Mödradödligheten räknas under kapitel XV i sjukdomsklassifikationen.

Mödradödligheten erhålls genom att dividera antalet mödradödar per 100 000 levande födda barn. I beräkningarna har vi satt detta värde till minimivärdet 10 på grund av det på Åland inte har inträffat dödsfall till följd av graviditet eller förlossning på över 20 år.

Fruktsamhet i åldern 15–19 år

Fruktsamhet avser antalet levande födda barn som fötts av kvinnorna i åldern 15–19 år per tusen kvinnor i medelfolkmängden i samma åldersgrupp.

Representation i lagtinget

Andelen kvinnor och män i Ålands lagting (www.lagtinget.ax)

Utbildning på sekundär nivå

Andelen av befolkningen äldre än 24 år som uppnått en utbildningsnivå på minst sekundär nivå (gymnasialstadie) eller högre utbildning. Observera att

examensregistret innehåller vissa brister där en del utbildningar utanför Finland saknas, andelen borde således i teorin vara ännu högre för Åland.

Relativt arbetskraftstal

Andelen personer i åldern 15–74 år som hör till arbetskraften av befolkningen i samma ålder.

FN-indikatorer för hållbar utveckling

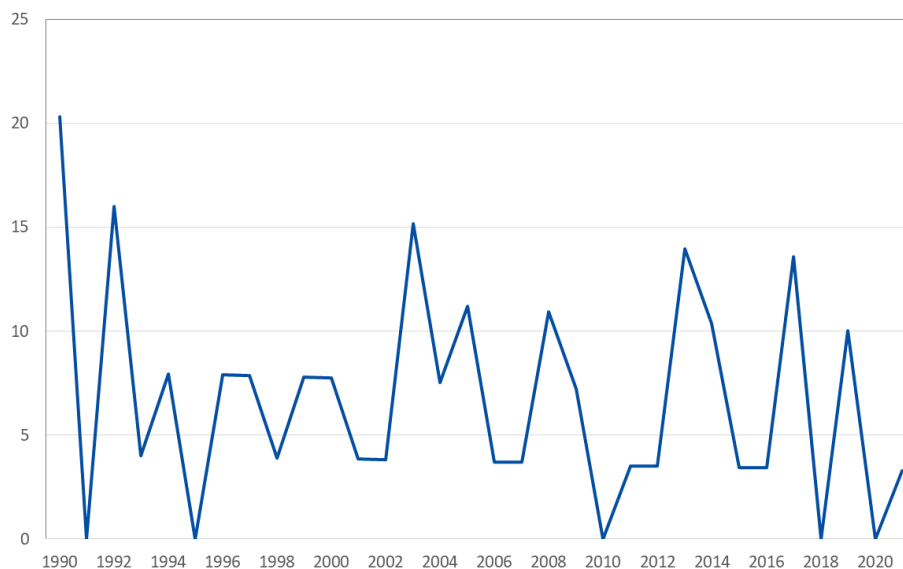
I detta avsnitt presenterar vi några utvalda indikatorer för de 17 globala målen för hållbar utveckling där vi i dagsläget har möjlighet att ta fram åländska data. FNs Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling omfattar inte mindre än 232 stycken indikatorer, vissa indikatorer bör redovisas per kön, ålder med mera vilket innebär att antalet indikatorer överstiger 400.

Indikatorerna har tagits fram med utgångspunkt i FNs metodbeskrivningar. I vissa fall har det inte varit möjligt att följa metodiken exakt – detta har i så fall specificerats i fotnoter. Observera att Ålands småskalighet gör att enstaka händelser i många fall syns mycket tydligt i indikatorerna. För närvarande finns det inte data för Åland till samtliga FN-indikatorer. ÅSUB fortsätter att komplettera uppgifterna genom att undersöka och utveckla nya datakällor för Åland.

3.6.1 Antal döda i trafikolyckor per 100 000 invånare

Dödligheten på Åland på grund av trafikolyckor (både land och vatten) illustreras i **figur 11**. Indikatorn uttrycker antalet döda per 100 000 invånare och grundar sig på statistik över dödsorsaker (omfattar den åländska befolkningen). År 2021 avled en person i en trafikolycka (landtrafikolycka), vilket ger ett relationstal på ungefär 3,3 avlidna per 100 000 invånare. Enligt preliminära data avled ingen person i trafiken under år 2022.

Figur 11. Antal döda i trafikolyckor per 100 000 invånare 1990–2021

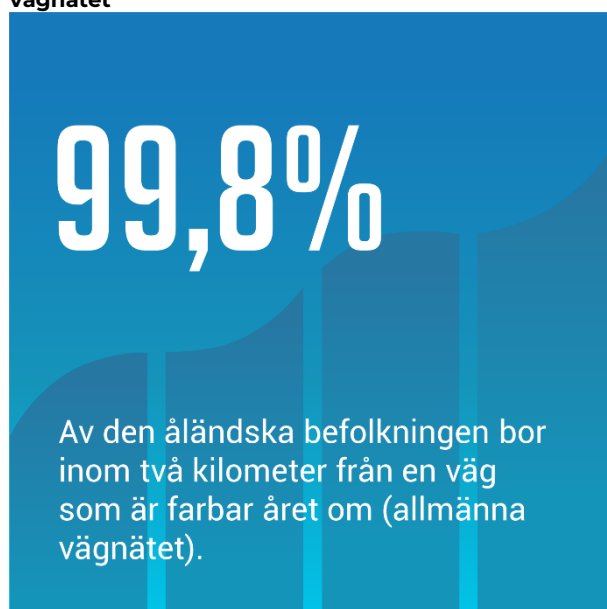
Källa: ÅSUB, Statistikcentralen

De bakomliggande dödsorsakerna följer *Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och relaterade hälsoproblem (ICD-10)*. Dödsorsakerna omfattar *landtrafikolyckor, andra landtransportolyckor, vattentransportolyckor* eller *andra och ospecificerade transportolyckor* (42, 43, 44 och 45).

9.1.1 Andel av befolkningen som bor inom två km från en väg som är farbar året om, %

Andelen av den åländska befolkningen som bor inom två kilometer från en väg som är farbar året om (dvs. det allmänna vägnätet) visas i **figur 12**. Hela 99,8 procent av befolkningen bor inom två kilometer från det allmänna vägnätet, endast undantagsvis förekommer bosättning på mer isolerade platser. Ett femtiotal personer bor numera mer avlägset än två km från det allmänna vägnätet.

Figur 12. Andel av den åländska befolkningen som bor inom två km från det allmänna vägnätet

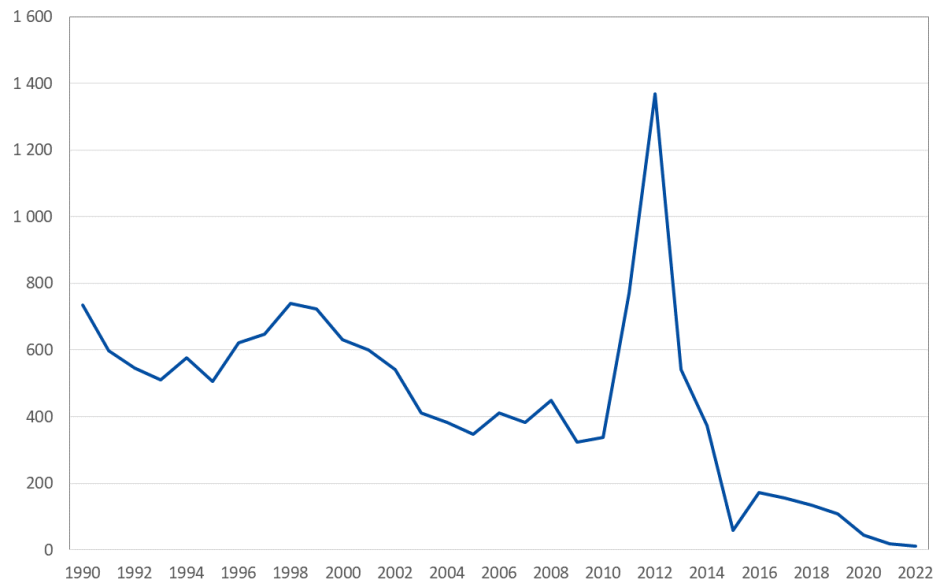

Källa: ÅSUB, Ålands Landskapsregering

Denna indikator bör enligt FN:s anvisningar visa enbart befolkningen på landsbygden. Här redovisas dock hela befolkningen och indikatorn bör användas som en proxyindikator. Andelen är ändå den samma om man enbart räknar med den på landsbygden bosatta åländska befolkningen. Underlaget utgår från byggnadsbeteckningar på bostäder som är belägna längre än två kilometer från det allmänna vägnätet, samt den befolkning som är skriven på dessa fastigheter.

9.1.2.f Flygtransport (inrikes samt utrikes totalt), frakt, ton

Utvecklingen av frakt med flyg till och från Åland (både inrikes och utrikes) presenteras i **figur 13**. Uppgiften omfattar både fraktgods och post uttryckt i ton. Med flyg till och från Åland fraktades som mest år 2012, nästan 1 370 ton fraktgods och post. Det handlade då nästan uteslutande om fraktgods. Året innan (år 2011) var totalmängden ca 770 ton, då nästan uteslutande post. År 2022 har mängden minskat markant och är numera nästan obefintlig, knappt elva ton transporterades under året (nästan uteslutande fraktgods). Även antalet landningar har minskat drastiskt, från drygt 5 000 landningar per år i början av 90-talet, till drygt 1 000 landningar per år i början av 2020-talet.

Figur 13. Flygtransport (inrikes samt utrikes totalt), frakt 1990–2022

Källa: ÅSUB, Luftfartsverket, Finavia

Flygfältet var stängt för ombyggnad under sju veckor år 2021. Denna indikator bör enligt FN:s anvisningar redovisas som ton per kilometer, men då avståndsuppgift saknas i vår statistik så anges enbart uppgiften ton och indikatorn bör ses som en proxyindikator.

Förteckning över nyckeltal

Nedan följer en förteckning av de nyckeltal som finns på vår webbsida (<https://www.asub.ax/sv/temaomraden/hallbar-utveckling>), nyckeltalen uppdateras löpande när ny information finns tillgänglig.

Ekologisk hållbarhet

- [Elanskaffningen, Gigawattimmar \(GWh\)](#)
- [Produktion av el med vindkraft \(GWh\)](#)
- [Installerad kapacitet för elproduktion med solpaneler på Åland](#)
- [Försäljningen av några vanliga oljeprodukter på Åland](#)
- [Det beräknade koldioxidutsläppet från försäljningen av några vanliga oljeprodukter på Åland](#)
- [Den privata konsumtionens utsläpp av koldioxid](#)
- [Det beräknade utsläppet av koldioxidekvivalenter](#)
- [Vattendragsbelastningen på Åland](#)
- [Vattenförsörjningen på Åland](#)
- [Slemmernes islossning](#)
- [Medeltemperatur per månad](#)
- [Årlig nederbörd, mm](#)
- [Vindhastighet och -riktning](#)
- [Ålands naturreservat, hektar](#)
- [Antal fridlysta arter på Åland enligt LF om naturvård](#)
- [Andel åkermark med ekologisk odling på Åland](#)
- [Uppkommet avfall på Åland per capita \(medelbefolkning\)](#)

Social hållbarhet

- [Relativ förändring i befolkningen i olika regioner, procent](#)
- [Befolkningen blir äldre \(födda och döda per 1000 medelbefolkning\)](#)
- [Döda efter de vanligaste underliggande dödsorsakerna per 1 000 av medelbefolkningen](#)
- [Befolkning enligt ålder och kön, % \(befolkningspyramid\)](#)
- [Befolkningstillväxten efter åldersgrupp](#)
- [Förväntad medellivslängd vid födseln](#)
- [Arbetslösa efter arbetslöshetens längd \(årsmedeltal\)](#)
- [Risken för arbetslöshet](#)
- [Det relativa sysselsättningstalet](#)
- [NEET:s - Andelen unga som inte arbetar, studerar eller fullgör värnplikt \(i åldern 15–24 år\)](#)
- [Ekonomisk försörjningskvot \(icke-arbetande per 100 sysselsatta\) \(jmf med Finland\)](#)
- [Demografisk försörjningskvot](#)
- [Niondeklassisters verksamhet efter grundskolestudierna](#)
- [Brott som kommit till polisens kännedom samt uppklarade brott](#)
- [Valdeltagandet i kommunal-, lagtings- samt riksdagsval på Åland \(%\)](#)

- [Rörligt diagram: Befolkningspyramid 1975–2040](#)
- [Rörlig karta: Befolkningen 1910–2021](#)
- [Rörlig karta: Det relativa arbetslöshetstalet 1996–2021](#)
- [Rörlig karta: Det relativa sysselsättningstalet 1987–2021](#)
- [Rörlig karta: Demografisk försörjningskvot 1975–2040](#)

Ekonomisk hållbarhet

- [BNP per capita \(köpkraftskorrigerat\)](#)
- [Den offentliga skulden i relation till Ålands BNP](#)
- [Hushållens disponibla inkomst efter bostadsstruktur](#)
- [Genomsnittlig totalförtjänst](#)
- [Hushållens skuldsättning](#)
- [Inkomstskillnader \(Ginikoefficienter\)](#)
- [Risken för ekonomiskt utsatt bostadshushållsbefolkning](#)
- [Gender Inequality Index \(GII\)](#)

FN-indikatorer för hållbar utveckling

- 1.1.1 --- Andel av befolkningen som lever under den internationella fattigdomsgränsen, %
- 2.4.1 --- Andelen jordbruksareal som brukas med ekologiskt jordbruk, %
- 3.1.1 --- Mödradödlighet
- 3.2.1 --- Dödlighet för barn under fem år
- 3.2.2 --- Spädbarnsdödlighet
- 3.3.1 --- Antalet nya fall av HIV per 1 000 invånare
- 3.3.2 --- Antalet nya fall av tuberkulos per 100 000 invånare
- 3.3.3 --- Antalet nya fall av malaria per 1 000 invånare
- 3.3.4 --- Antalet nya fall av hepatit B per 100 000 invånare
- 3.4.1.a --- Dödlighet på grund av hjärtsjukdomar, cancer, diabetes eller kroniska sjukdomar i luftvägarna; Totalt
- 3.4.1.b --- Dödlighet på grund av hjärtsjukdomar, cancer, diabetes eller kroniska sjukdomar i luftvägarna; Män
- 3.4.1.c --- Dödlighet på grund av hjärtsjukdomar, cancer, diabetes eller kroniska sjukdomar i luftvägarna; Kvinnor
- 3.4.2.a --- Dödlighet i självmord; Totalt
- 3.4.2.b --- Dödlighet i självmord; Män
- 3.4.2.c --- Dödlighet i självmord; Kvinnor
- 3.6.1 --- Antal döda i trafikolyckor per 100 000 invånare
- 3.7.2.a --- Antalet tonårsfödslar per 1 000 Kvinnor; i åldern 10-14 år
- 3.7.2.b --- Antalet tonårsfödslar per 1 000 Kvinnor; i åldern 15-19 år
- 4.2.2 --- Deltagande i organiserat lärande (året före obligatorisk skolstart)
- 4.a.1.a --- Andelen skolor med tillgång till, %; (a) elektricitet
- 4.a.1.b --- Andelen skolor med tillgång till, %; (b) internet för pedagogiska syften
- 4.a.1.c --- Andelen skolor med tillgång till, %; (c) datorer för pedagogiska syften
- 4.a.1.d --- Andelen skolor med tillgång till, %; (d) anpassad infrastruktur och material för elever med funktionsnedsättning
- 4.a.1.e --- Andelen skolor med tillgång till, %; (e) dricksvatten
- 4.a.1.f --- Andelen skolor med tillgång till, %; (f) separata sanitetsutrymmen för Kvinnor
- 4.a.1.g --- Andelen skolor med tillgång till, %; (g) grundläggande handtvätt
- 4.c.1.bc --- Andelen lärare som uppfyller kraven på pedagogisk utbildning för att undervisa på grundskolenivå, %
- 4.c.1.d --- Andelen lärare som uppfyller kraven på pedagogisk utbildning för att undervisa på gymnasialstadiet, %
- 5.5.1.a --- Andelen platser som innehas av kvinnor i lagtinget, %
- 5.5.1.b --- Andelen platser som innehas av kvinnor i kommunfullmäktige, %
- 5.5.2.a --- Andelen kvinnor i chefsposition, %
- 5.5.2.b --- Andelen kvinnor i ledande befattning eller mellancheftsposition, %
- 5.6.2 --- Andelen länder med lagar och förordningar som garanterar fulla och lika rättigheter för Kvinnor och Män i åldrarna 15 år och äldre till sexuell och reproduktiv hälsovård, information och utbildning

- 6.1.1 --- Andel av befolkningen som använder säkert hanterat dricksvatten, %
- 7.1.1 --- Andel av befolkningen med tillgång till elektricitet, %
- 8.1.1 --- Årlig tillväxt i real BNP per capita
- 8.2.1 --- Årlig tillväxt i real BNP per sysselsatt
- 8.5.2.a --- Relativt arbetslöshetstal; Totalt
- 8.5.2.b --- Relativt arbetslöshetstal; Män
- 8.5.2.c --- Relativt arbetslöshetstal; Kvinnor
- 8.5.2.d --- Relativt arbetslöshetstal; 15-24 år
- 8.5.2.e --- Relativt arbetslöshetstal; 25-34 år
- 8.5.2.f --- Relativt arbetslöshetstal; 35-44 år
- 8.5.2.g --- Relativt arbetslöshetstal; 45-54 år
- 8.5.2.h --- Relativt arbetslöshetstal; 55-64 år
- 8.6.1 --- Andelen ungdomar (15–24 år) som varken arbetar eller studerar (NEETs), %
- 8.9.1.a --- Turismens direkta bidrag till BNP som andel av total BNP, %
- 8.9.1.b --- Turismens direkta bidrag till BNP, ökningstakt %
- 9.1.1 --- Andel av befolkningen på landsbygden som bor inom 2 km från en väg som är farbar året om, %
- 9.1.2.f --- Flygtransport (inrikes samt utrikes totalt), frakt, ton
- 9.1.2.g --- Flygtransport (inrikes samt utrikes totalt), passagerare
- 9.2.1.a --- Tillverkningsindustrins förädlingsvärde som andel av BNP, %
- 9.2.1.b --- Tillverkningsindustrins förädlingsvärde per capita, USD
- 9.2.2 --- Sysselsatta inom tillverkningsindustrin som andel av den totala sysselsättningen, %
- 9.4.1 --- Koldioxidutsläpp per BNP, kilogram CO₂/USD
- 10.4.1 --- Andel av BNP som går till löner och sociala avgifter, %
- 12.6.1 --- Antalet företag som publicerar hållbarhetsrapporter
- 14.5.1 --- Täckning av skyddade områden i förhållande till marina områden
- 15.1.1 --- Skogsmark som andel av total landareal, %
- 16.1.1 --- Antalet mordoffer per 100 000 invånare
- 16.10.1 --- Antalet verifierade fall av mord, kidnappningar, försvinnanden, frihetsberövanden samt tortyr av journalister, fackligt engagerade och personer som arbetar med Mänskliga rättigheter
- 17.18.2 --- Länder som har en nationell statistiklagstiftning som uppfyller kraven i de fundamentala principerna för officiell statistik
- 17.18.3 --- Länder med en nationell statistikplan som är helfinansierad och genomförd, efter finansieringskälla
- 17.19.2.b --- Länder som har uppnått 100 procent registrering av födselar och 80 procent registrering av dödsfall